

Këshilli është që evakuimi që bëhet vetëm në nevojë ekstreme në drejtime që nuk janë të cenuar me zjarr dhe tym dhe ata sipas udhëzimeve të shërbimeve kompetente.

Kur të fiket zjarri:

- dilni nga shtëpia dhe menjëherë fikni pikat e mbetura të zjarrit në afërsi, dhe
- siguronin ndërrimet deri sa të fikën plotësisht të gjitha pikat e zjarrit, për shkak të mundësisë së krijimit të zjarreve të vogla në afërsi të objektit dhe djegies së serishme.

Mbani mend: Cigarja jo e fikur është shkaktari më i shpeshtë i zjarreve pyjore dhe kurrë mos e hidhni nga automjeti në lëvizje. Kur ndodhni në natyrë çdoherë fikni bishtat e cigareve.

Zjarret në amvisëri

Çfarë të bejmë për të parandaluar zjarret?

- Nga podrumi, garazhi, tavani dhe vendet tjera, largoni të gjitha sendet e djegshme që keni magazinuar, siç janë revistat dhe gazetat e vjetra, kutitë e bojërave, si dhe mobilet e vjetra, gardëroba etj.
- Pastroni rregullisht shkallët dhe kalimet në raste të zjarrit dhe detyrimisht i mbani të kalueshme, sepse më së shpeshti kjo është rruga juaj e vetme e sigurt dhe mënyra për të shpëtuar jetën tuaj dhe jetën e familjes tuaj;
- Kontrolloni me kujdes pajisjet tuaja zjarrfikëse: aparatet zjarrfikëse, tubat, hidratët dhe kryeni mirëmbajtjen e tyre të rregullt;
- Mësoni se si ta përdorni (aktivoni) në mënyrë të duhur aparatit zjarrfikës dhe mësoni familjarët e vetë, sepse në rast të zjarrit nuk do të keni kohë për të lexuar udhëzimet të ngjitura në aparat
- Mësoni fëmijët që në rast të zjarrit të thërrasin Shërbimin e mbrojtjes dhe të shpëtimit në numër 123 ose Drejtorinë për situata të emergjencës – Qendrën operative dhe të komunikimit në numër 112.
- Nëse e vëreni zjarrin ose e ndjeni tymin në banesën ose ndërtesën tuaj, thirrni Shërbimin e mbrojtjes dhe të shpëtimit ose Drejtorinë për situata të emergjencës – Qendrën operative dhe të komunikimit dhe kurrë mos supozoni se dikush e tashmë e ka bërë këtë.
- Bishtin jo të fikur të cigares kurrë mos e hidhni nëpër dritare ose nga terraca, sepse në shumicën e rasteve do të përfundojë në dhomë ose në terracë të ndonjë banese tjetër nën katin tuaj dhe do të shkaktojë zjarrin.

Është shumë me rëndësi të respektoni këto rregulla:

- mos e lini shporetin e ndezur pa mbikëqyrje;
- mos pini cigare në krevat;
- rregullisht kontrolloni instalimet elektrike, aparatet dhe sistemet e ngrohjes;
- mbani çakmakun dhe ndeshjet larg nga fëmijët;
- mos përdorni aparate për ngrohje me gaz ose me flakë të hapur (oxhakët) në dhoma me ventilim të dobët.

Si të silleni në rast të zjarrit?

- Nëse gjatë natës vëreni zjarrin dhe nuk keni alarm për rastin e rrezikut, dilni në dritare ose në korridor dhe bërtitni: „Zjarri“, për të zgjuar familjarët dhe fqinjët.
- Thirrni numrin 123 ose 112, duke dhënë të dhënat konkrete për lokacionin e zjarrit, adresën, katin dhe numrin e banesës.
- Nëse zjarri ka kap vetëm një dhomë të banesës suaj, mbyllni derën e asaj dhome dhe ndërpriti energjinë elektrike. Thirrni Shërbimin e mbrojtjes dhe të shpëtimit dhe evakuoni familjarët, dhe nëse zjarri është i intensitetit më të vogël, mundoni të fikni zjarrin vetë.
- Nëse zjarri është i madh, largohuni nga banesa duke mbyllur të gjitha dyert pas jush. Në të kundërtën do të vijnë deri tek qarkullimi i ajrit të pastër dhe zjarri do të kapin shumë shpejt tërë banesën.
- Gjatë evakuimit është me rëndësi që të gjithë familjarët të bashkohen në një dhomë, për arsye se ekziston mundësia që fëmija nga frika të fshehën. Vetëm kur të mblidhen të gjithë anëtarët e familjes, drejtohuni ka dalja.
- Përgatituni për takim me tym të trashë dhe nxehtësi të madhe, dhe nëse keni kohë, mbathni kundra të trasha, vishni pallton dhe lidhni pëlhurë dhe peshqirë të lagët mbi hundë dhe gojë.
- Kurrë mos përdorni ashensorin për arsye se zjarri prodhon tym të trashë që përmban shumë avuj helmuese që shumë shpejt e mbushin kabinën e ashensorit, gjë që shkakton një vdekje të sigurt për të gjithë që ndodhën aty.
- Nëse nuk jeni drejtpërdrejt të rrezikuar nga zjarri, më së miri rriini pas dverve të mbyllura të banesës së vetë. Në rast se tymi depërton rreth derës, lagni peshqirët dhe pëlhurat me ujë, vendosini përreth dhe para derës për të parandaluar depërtimin e tymit në banesë. Nëse ajri i jashtëm është i pastër, dilni në terracë duke mbyllur derën e ballkonit dhe pritni që zjarrfikësit të kryejnë fikjen e zjarrit, sepse në banesën tuaj jeni më të sigurt.

Mbani mend! Mos përdorni ujin:

- për të fikur zjarrin në instalime dhe aparate elektrike – mund të jeni të ekspozuar goditjes elektrike;
- për të fikur zjarrin e shkaktuar me benzinë ose vaj, për arsye se këto substanca mbesin në majë të ujit dhe mund të shkaktojnë hapjen e zjarrit.

Numrat e rëndësishëm:

Ministria e Brendshme – Drejtoria për situata të emergjencës – Qendra operative dhe e komunikimit – 112

– Numri evropian për thirrje në situata të emergjencës 112

Drejtoria e policisë – 122

Shërbimet komunale të mbrojtjes dhe të shpëtimit (zjarrfikësit) – 123

Enti për ndihmë urgjente mjekësore – 124

OPŠTINA ULCINJ
KOMUNA E ULQINIT

CRNA GORA
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA
DIREKTORAT ZA VANREDNE SITUACIJE

OZON
EKOLOŠKI POKRET
ENVIRONMENTAL MOVEMENT

ZVOGËLIMI I RREZIKUT NGA ZJARRET

OSCE Organization for Security and Co-operation in Europe

EUROPA
INTEGRATION
ÄUSSERES
BUNDESMINISTERIUM
REPUBLIK ÖSTERREICH

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Cfarë është zjarri?

Zjarri paraqet një proces të pakontrolluar të djegies, ndodhja e të cilit (flaka, nxehtësia dhe prodhimet e djegies) shpesh e rrezikojnë jetën e njeriut dhe mund të shkaktojë dëme të mëdha materiale. Në hapësirën e Malit të Zi janë të mundshëm zjarret e të gjitha përmasave dhe niveleve, nga incidenti deri tek katastrofa.

Zjarret më të shpeshta janë në:

- hapësira të gjelbra dhe pyjore,
- objekte banimi, publike, ekonomike dhe të tjera,
- objekte, instalime dhe magazine të materieve të rrezikshme,
- objekte infrastrukturore, instalime dhe pajisje.

Zjarri pyjor lajmërohet në disa forma:

- zjarri i ulët ose tokësor, i cili e kap materialin djegës në tokë dhe,
 - zjarri i lartë zhvillohet nga zjarri i ulët të intensitetit të fortë, dhe nga kjo formë e zjarrit më së shpeshti janë të rrezikuara pyjet e pishave,
 - zjarri i pemëve individuale që ndodhin për shkak të rrufesë, dhe
 - zjarri nëntokësor, shumë i rrallë dhe që përhapet shumë ngadalë.
- Si rezultat i zjarreve të mundshme me përmasa të mëdha apo të vogla, mund të vijnë deri tek pasoja të caktuara për:
- popullsinë e cila banon dhe punon në rrethinë,
 - shpëtimtarët, të punësuarit,
 - objektet dhe infrastrukturën, dhe
 - mjedisin jetësor.

Cilët faktorë mund të ndikojnë tek krijimi i zjarrit?

Njeriu (faktor i antropogjen) është shkaktori i 95 përqindëshit të të gjithë zjarreve pyjore në Mal të Zi në 20 vite të fundit. Njerëzit i shkaktojnë zjarret qëllimisht apo nga mospërfillja ose padituria. Analizat tregojnë se 65,4% të zjarreve janë shkakuar nga pakujdesi. Një numër i vogël i zjarreve është shkakuar nga rrufeja. Lloji i pemëve, temperatura, lagështia dhe sasia e reshjeve të shiut, si dhe drejtimi dhe shpejtësia e erës gjatë muajve të stinës së verës janë faktorët që ndikojnë tek shpejtësia dhe përqindja e tharjes së materialit djegës, dhe njëkohësisht tek djegshmëria e pyllit.

Zjarret pyjore

Pyjet në Mal të Zi mbulojnë 59,5% (826.792 ha), trualli pyjor 9,9% (137.480 ha), çfarë në përgjithësi përbënë 69,4% të territorit të Malit të Zi. Zjarret pyjore paraqesin një rrezik të përhershëm për humbje të pyjeve dhe truallit pyjor. Dukuria gjithë e më e pranishme e zjarreve pyjore shpesh i marrin përmasat e mëdha dhe përveç pyjeve i rrezikojnë edhe kulturat bujqësore, vendet e banuara dhe jetën e njerëzve.

Ndarja sipas shkallës së cenueshmërisë së pyjeve

Varësisht nga sasia dhe përbërja e materialit djegës, llojit të pemëve, klimës, truallit dhe ekspozicionit, pyjet në Mal të Zi sipas shkallës së cenueshmërisë mund të ndahen në katër grupe:

• Zona e cenueshmërisë shumë të lartë

Në juglindje dhe jugperëndim (zona bregdetare) të Malit të Zi: Tivar, Budva, Ulqin, Kotor, Herceg Novi, Cetinë dhe një pjesë e zonës së Nikshiqit, Danilovgradit dhe Podgoricës me klimë karakteristike mesdhetare dhe submesdhetare (zjarret e ulëta dhe të larta);

• Zona e cenueshmërisë së madhe

Përbërjet e kulturës së pishave në zonën veriore të Malit të Zi: Plevle, Zhablak, Mojkovac, Andrijevica, Pluzhine, Rozhajë, Bijello Pole, Plavë, Berane dhe Kolashin (zjarret e ulëta dhe të larta);

• Zona e cenueshmërisë mesatare

Pyjet e dushkut, shknozës dhe pemëve të tjera me gjethe në zonën malore të vendit dhe pemëve me gjethe të buta në zonën rrafshinore (zjarret tokësore);

• Zona e cenueshmërisë së vogël

Pyjet e ahut në ekspozicione veriore dhe verilindore në zonën malore dhe bjeshkore të Malit të Zi dhe llojeve të tjera në zonën rrafshinore (zjarret tokësore).

Ku më së shpeshti ndodhin zjarret pyjore?

Më së shumti janë të cenuara pyjet në pjesën bregdetare dhe qendrore, ku temperaturat e larta të ajrit gjatë stinës së verës dhe karakteristikat e vegetacionit janë të volitshme për krijim dhe zhvillim të zjarreve. Zjarret janë të shpeshta edhe në veri të Malit të Zi, ku i shkaktojnë komplekset më të vlefshme të pyjeve të pishave. Pyjet halore paraqesin rrezikun më të madh për krijim të zjarrit, për shkak të rrëshirës, vajrave eterike dhe materialit të ndryshëm djegës të tharë që gjendet në tokë. Pyjet më të reja janë më të rrezikshme sepse është mundësia më e madhe e përhapjes së zjarrit. Përveç zjarreve pyjore, problem dhe rrezik i posaçëm për shkatërrim të mjedisit janë edhe zjarret në vende të hapura që

i referohen gëmushave që janë karakteristike posaçërisht për rajonin jugor dhe qendror, dhe për këtë arsye paadriten në zona në rrezik të madh nga zjarri. Duke pas para sysh se këto zjarre me së shpeshti lajmërohen në terrene të paarritshme, çfarë e vështirëson fikjen e tyre, ekziston rreziku real që të transformohen në zjarre pyjore dhe të cenojnë pyjet ekonomike (zona veriore), respektivisht fidanët e ullinjve dhe kulturave të tjera dhe parqet (zona jugore dhe qendrore). Të dhënat statistikore në disa vite të kaluara tregojnë se muajt e verës janë ata më kritik (korrik – shtator), kurse zjarret janë më të shpeshtë në zona të hapura (zjarret e gëmushave të ulëta dhe të larta), objekte banimi dhe afariste, mjete të komunikacionit, komplekse pyjore, deponia etj. Zjarret më së shpeshti shkaktohen gjatë ditës në periudhë mes ora 10 dhe 18. Mund të konstatohet se ritmi ditor i zjarreve pyjore përputhet me aktivitetet ditore të njeriut.

Pasojat e zjarrit

Pasojat për pyjet të shkaktuara nga zjarret varen nga lloji i zjarrit, lloji i pyllit, koha e krijimit dhe kohëzgjatjes së zjarrit, madhësia e sipërfaqes së djegur dhe në fund gjendjes së ekosistimit pyjor. Përveç dëmeve të shprehura në humbje të masës së drurit, vjen edhe deri tek dëmtimet ose shkatërrimet e plota të cilësive ekologjike, sociale dhe ekonomike të pyjeve. Këto dëme janë të lidhura edhe me erozionin e tokës me larjen e të cilës krijohen peizazhet e zhveshura në të cilat vegetacioni nuk mund të përtërihet. Gjithashtu, pas zjarrit lajmërohen edhe llojet më pak të vlefshme të pemëve. Zjarret i shkaktojnë dëmet materiale, çfarë në mënyrë të konsiderueshme pasqyrohet tek veprimtaria ekonomike (të ardhurat e zvogëluara të pylltarisë, të industrisë së drurit, bujqësisë, turizmit, etj.). Mirëpo, zjarret i shkaktojnë edhe dëmet jo të drejtpërdrejta që pasqyrohen tek degradimi i mjedisit, zvogëlimi i rezistencës së pyjeve dhe biodiversitetit të tyre, shkatërrimi i peizazheve autentike, si dhe strukturës së tokës. Në rastin e thatësisë ekstreme të pritur, cenueshmëria nga zjarri mund të rritet deri tek niveli i cili do të shkaktojë dëme të konsiderueshëm për popullsinë dhe ekonominë në përgjithësi.

Reagimi në rast të zjarrit pyjor

Nëse e vëreni zjarrin:

- thirrni numrat 112 ose 123 dhe jepni informacione të qarta për lokacionin e vetë si dhe për lokacionin e saktë të zjarrit;
- përshkruani se si duket vegetacioni i kapur me zjarr;
- tregoni nëse në afërsi ekzistojnë magazinat e materieve të rrezikshme;

- nëse keni mundësi, tregoni drejtimin e hapjes së zjarrit, dhe
- mos e ndërprisni lidhjen deri sa t'i jepni të gjitha informacionet e nevojshme.

Për ta zvogëluar rrezikun nga zjarri, janë të dëshirueshme këto:

- mos hidhni cigaret e ndezura në zonë të hapur;
- mos ndizni barin, gëmushat as mbeturinat në zona të hapura, në zona urbane as në tokë të lërueshme ose në afërsi të pyjeve;
- mos ndizni zgarën në zonë të hapur në afërsi të pyjeve ose në afërsi të barit të thatë ose degëve të thata;
- në zona të hapura evitoni punimet që mund të shkaktojnë zjarrin;
- mos i lini mbeturinat në pyll për shkak të mundësisë së vetëdehjes;
- kini kujdes për përdorimin e zjarrit të hapur dhe ndalimin e përfundimit të duhanit gjatë korryes;
- respektoni urdhrat e organeve kompetentë për ndalimin e ndezjes së zjarrit në zona të hapura në periudhë të rrezikut të rritur nga zjarri;
- respektoni shenjat e ndalimit të qasjes në zona të rrezikut të madh nga zjarri.

Nëse shtëpia juaj ndodhet brenda ose në afërsi të pyllit, përpiquni që:

- në radius prej 20 metrave rreth shtëpisë të preni gëmushat dhe të pastroni dhe të thatë, gjethet, degëzat;
- të mirëmbani oborrin – pastroni gjethet dhe degëzat e thata, mos lejoni që degëzat të prekin muret e shtëpisë, as pullazet as ballkonet;
- mos mbani materiet e djegshme as karburant në afërsi të shtëpisë;
- siguroni pajisjet e përshtatshme zjarrfikëse dhe rregullisht kujdesohuni për mirëmbajtjen e tyre;
- siguroni instalimet e ujësjellësit dhe një zorrë për ujë me gjatësi të mjaftueshme për ta mbuluar zonën të cilën keni dëshirë ta mbron, si dhe rezervuarët me ujë dhe pompën jo elektrike për ujë.

Nëse zjarri hapet në drejtim të shtëpisë tuaj:

- qëndroni të qetë;
- të gjitha materiet e djegshme që ndodhen në afërsi të shtëpisë i kaloni në vende të mbyllura dhe të mbrojtura për mos të shkaktojnë përhapjen më të madhe të zjarrit;
- mbyllni të gjitha impiantet e gazit dhe të karburantit në afërsi të objektit;
- mundësoni kalimin e automjeteve të zjarrfikësve;
- hapni dritat brenda dhe jashtë për të rritur dukshmërinë nëpër tym, nëse dukshmëria është e zvogëluar.

Nëse zjarri është në afërsi të shtëpisë tuaj:

- mos e lëshoni shtëpinë përveç nëse jeni plotësisht të sigurt se jeni në gjendje që të ikni në mënyrë të sigurt. Mundësia e mbijetesës në objekte të banimit që janë të ndërtruara me materiale jo të djegshme është shumë e madhe;
- futni në shtëpi gjithë familjen dhe kafshët;
- mbyllni të gjitha dritaret dhe dyert dhe bllokoni të gjitha hapjet me pëlthura të lagëta;
- largoni perdet nga dritaret;
- lëvizni mobiliet drejt pjesës qendrore të dhomës, sa më larg nga dritaret;
- mbyllni të gjitha dyert brenda shtëpisë;
- siguroni rezervat e ujit;
- bashkohuni të gjithë në një vend;
- keni me veten dritat dore në rast se vjen deri tek ndërprerja e furnizimit me energji elektrike.

